

Nærings- og handelsdepartementet
Postboks 8014 Dep
0030 OSLO

Deres ref. Arkiv / Saksnr. Oslo 31. januar 2011
/

Evaluering av Innovasjon Norge – uttalelse fra Norges Rederiforbund

Norges
Rederiforbund
Norwegian
Shipowners'
Association

Det vises til brev fra Nærings- og handelsdepartementet av 15. september 2010 hvor Norges Rederiforbund inviteres til å gi kommentarer til de anbefalinger og konklusjoner som fremkommer i evalueringen utført av Econ Pöyry, Agenda Utredning & Utvikling og Damvad.

Skipsfarten og den norske maritime næringen er en bred og innovativ næringsklynge som er unik i verdenssammenheng. Norske rederier har vist vilje og evne til å satse på utvikling av nye skips- og forretningskonsepter. Dette har gitt grobunn for designere, verft, skipsutstysprodusenter, klassifiseringsselskap, konsulenter, finansielle tilretteleggere og innspill til andre næringer som IKT-, finans- og olje- og gassnæringene. Innovasjonen i den maritime næringen er like mye klynge- og markedsdrevet som drevet av forskning. Samspillet i den maritime klyngen er godt dokumentert gjennom en rekke forsknings- og utredningsprosjekter de senere årene.

Eksemplene er mange på gode innovasjonseksempler i norsk skipsfart. Utviklingen av cruiseskipkonseptet, kjemikalieskip, offshoreservicefartøyer, oljeborings- og produksjonsfartøyer, bøyelastere, ro-ro-skip, skip for skogsprodukter, ulike gasskip som LPG, LNG mv. er noen eksempler. Det er blitt hevdet at alle vesentlige innovasjoner i form av nye skipskonsepter har norsk opphav, med unntak av containerskipet. Norge ville ikke vært i stand til oljevirkosomhet til havs om vi ikke hadde et maritimt produksjonsapparat med innovative rederier. Et stort antall rederier er engasjert i olje- og gassrelatert virksomhet og har tatt store innovative sprang innen flytende produksjon og undervannsløsninger på dypt vann og værutsatte steder.

Gjennom "Stø Kurs" fremmet regjeringen i 2007 sitt mål om at Norge skal bli ledende innen maritim forskning og innovasjon. Bevilgningene gjennom Innovasjon Norge og Norges Forskningsråd har økt i påfølgende år, og videreføres i 2011. De maritime innovasjonsområdene miljø, krevende miljøvennlige maritime operasjoner og avansert transport og logistikk har fått særlig høy prioritet. I 2009 la maritim næring gjennom prosjektet Maritim21 frem forslag til forsknings- og innovasjonsstrategi (Maritim21, En helhetlig maritim forsknings- og innovasjonsstrategi - 2009). For å sikre fremtidig verdiskaping i alle ledd, anbefales det i strategien både bred satsning

på fundamentale forutsetninger og spisset satsing på områder der det norske miljøet har muligheten til å ta en unik posisjon i global sammenheng. Innovasjon Norge er et virkemiddel i videre utvikling av denne verdiskapingen, og det er derfor avgjørende at Innovasjon Norge møter de behov og muligheter som ligger i ytterligere verdiskaping og videreutvikling av maritim næring i hele landet.

Norges Rederiforbunds kommentarer til evalueringsrapporten

I det følgende gis det en gjennomgang av hovedkonklusjonene i evalueringsrapporten knyttet til Innovasjon Norges oppnåelse av angitt hovedmål og delmål og andre forhold i rapporten som omfatter Norges Rederiforbunds medlemmers interesser, samt Norges Rederiforbunds kommentarer til disse.

Kort oppsummert kan Norges Rederiforbunds kommentarer sammenfattes til;

- Det er avgjørende at virkemidlene som anvendes styrker og støtter opp under Innovasjon Norges hovedmål som er å bidra til økt verdiskaping og innovasjon i hele landet.
- Norges Rederiforbund anerkjenner behovet for satsning på utvikling i regionene. Det er imidlertid avgjørende at den regionale satsningen ikke er førende for utvelgelse av prosjekter og dermed er til hinder for å imøtekomme Innovasjon Norges hovedmål.
- Norges Rederiforbund mener det er grunnlag for ytterligere styrking av virkemiddelapparatet for å nå næringens behov. Det er også grunnlag for å styrke saksbehandlingen, brukerorienteringen og brukerstøtten ytterligere.
- Norges Rederiforbund er av den oppfatning at koordinering og samarbeid med sektorvise aktører der disse er representert er viktig og nødvendig for å ivareta næringens interesser samt å sikre effektiv bruk av ressurser.
- Norges Rederiforbund er av den oppfatning at Innovasjon Norge bør være en politisk nøytral aktør hva gjelder utforming av norsk næringspolitikk og satsning på forskning, utvikling og innovasjon. Norges Rederiforbund ønsker Innovasjon Norge som en faglig premissgiver for næringspolitikken. I den sammenheng mener vi det faglige grunnlaget for forsknings- og innovasjonspolitikken bør være å bidra til å styrke brede næringsmiljøer i Norge, som bl.a. det maritime miljøet. Dette fordi innovasjonsgraden gjennomgående er høy i brede næringsklynger. Det er i den anledning av stor betydning at Innovasjon Norge holder seg oppdatert på hva som angis som næringsbehov innenfor forskning, utvikling og innovasjon.

Kommentarer vedrørende Innovasjon Norges hovedmål og delmål

Et sentralt formål med evalueringen av Innovasjon Norge er å vurdere om Innovasjon Norge oppnår sine mål. Evaluering av hovedmål og delmål er angitt i rapportens kapittel 4.

Innovasjon Norges delmål oppleves av evaluator å ikke være på samme hierarkiske nivå eller gjensidig utelukkende. Målstrukturen anbefales å gjøres mer operasjonell om denne reformuleres. Videre anbefales det at virkemidlene kobles direkte til detaljerte mål på et lavere hierarkisk nivå enn i nåværende form.

Innovasjon Norge har angitt et eget delmål knyttet til næringsutvikling basert på regionale forutsetninger. Det foreslås at dette delmålet fjernes og omgjøres til et hensyn som skal ivaretas særskilt gjennom de andre delmålene, alternativt at delmålet knyttes direkte til virkemidler som har dette som sitt primære formål. Endringene ventes å forenkle styring av og rapportering fra Innovasjon Norge samt

at entydig kobling mellom virkemiddelbruk og målstruktur vil bedre målstyring av organisasjonen.

Norges Rederiforbund er av den oppfatning at hovedmål og delmål for Innovasjon Norges arbeid må være klare og entydige for å sikre transparens og effektive beslutningsprosesser. Det er videre avgjørende at de virkemidler som anvendes fremmer Innovasjon Norge sitt hovedmål som er å "...bidra til innovasjon, internasjonalisering og profilering". Det adresserte behovet for klargjøring av delmål og tilhørende virkemidler støttes av den grunn av Norges Rederiforbund. Virkemidler som av myndighetene er introdusert for å støtte næringslivet i Norge, men som ikke støtter opp under Innovasjon Norges hovedmål og delmål virker likeledes hensiktsmessig at overføres til andre virkemiddelapparat enn Innovasjon Norge.

Kommentarer vedrørende Innovasjon Norges delmål – Regional satsning og innovasjonsgrad

Innovasjon Norges delmål for henholdsvis regional satsning og innovasjonsgrad er at *Innovasjon Norge skal bidra til næringsutvikling basert på regionale forutsetninger og Innovasjon Norge skal bidra til økt innovasjon i næringslivet i hele landet.*

Næringsutvikling basert på regionale forutsetninger kan oppnås både ved å støtte regionale innovasjonsprosjekter og prosjekter som søker å videreutvikle regionalt baserte ressurser. Det har i henhold til målformuleringen vært en gradvis økning av midler til dette formålet gjennom Innovasjon Norge. Det kommenteres imidlertid at innovasjonshøyden i en rekke prosjekter vurderes som for lav til reelt sett å bidra til regional verdiskaping. Færre geografiske og sektormessige bindinger i tilgjengelige virkemidler ventes å gjøre det enklere for Innovasjon Norge å fremme de mest innovative prosjektene.

Maritim næring representerer i stor grad regionalisert verdiskaping (Norsk Maritim verdiskaping 2008, Menon Business Economics) kombinert med høy innovasjonsgrad. Maritime innovasjoner skjer for en stor grad innenfor etablerte bedrifter eventuelt i større næringsmiljøer.

Innovasjon Norge har sektornøytale programmer og tjenester knyttet til forsknings- og utviklingskontrakter, bl.a. ordningen med innovasjonslån og miljøteknologi-programmet som er tilgjengelig for maritim næring. I tillegg er det etablert egne programmer og tjenester for maritim næring gjennom program for maritim utvikling, og et eget finansieringsprogram for nærskipfartsflåten der det tilbys tilskudd og innovasjonslån til utvikling av den norske nærskipfartsflåten.

Norges Rederiforbund er svært positiv til den maritime satsningen i virkemiddelapparatet for Innovasjon Norge. Vi ønsker at satsningen styrkes ytterligere slik angitt i næringsens eget innspill til helhetlig maritim forsknings- og innovasjonsstrategi – Maritim21. I denne strategien er målsettingen å bidra til Norges fremtidige verdiskaping. Verdiskapningsrapporten til Menon viser at verdiskaping i regionene fullt ut er mulig om det tilrettelegges for det.

Norges Rederiforbund anerkjenner behovet for sektorvise virkemidler for en andel av virkemidlene under Innovasjon Norge. Norges Rederiforbund er imidlertid av den oppfatning at innovasjonsgrad og grad av verdiskaping bør telle mer enn geografisk lokalisering. Næringsutvikling basert på regionale forutsetninger bør for arbeidet i Innovasjon Norge av den grunn underordnes hovedmålet som er knyttet til innovasjon, internasjonalisering og profilering.

Innovasjon Norge har et omfattende tilbud av produkter og tjenester. Medlemmer i Norges Rederiforbund oppfatter at tjenestene og produktene når de anvendes er gode, men porteføljen er uoversiktlig og tidvis komplisert å orientere seg i. Utarbeidelse av søknad oppleves imidlertid som byråkratisk og tidkrevende, noe som kan være en stor utfordring for små og mellomstore bedrifter med begrensede ressurser. Det meldes videre om at støtteordningene ikke oppleves å fungere optimalt i forhold til reduksjon av risiko og at attraktiviteten for andre investorer dermed ikke stimuleres optimalt.

For en rekke utfordringer innenfor bl.a. miljøteknologisiden kan det være behov for og verdifullt å satse på nasjonale prosjekter med deltagelse fra bedrifter i hele landet. Et eksempel er satsningen på utvikling av nasjonal infrastruktur og bruk av LNG. Innenfor eksisterende ordninger i Innovasjon Norge må en lederbedrift utpekes som søker på vegne av prosjektet og søknaden behandles av denne bedriftens regionale kontor i Innovasjon Norge med det regionale fokus dette kontoret innehar. Til tross for noe sentral koordinering oppleves det at denne arbeidsformen begrenser muligheten for etablering av nasjonale prosjekter og nasjonal verdiskaping samt stimulering til samarbeid mellom bedrifter fra hele landet.

Store bedrifter har normalt sett større kapasitet til å gjennomføre innovasjonsprosjekter som vil gi verdifulle bidrag til flere næringsaktører, også de små og mellomstore bedriftene.

Et unntak fra dette er den nye miljøteknologisatsningen som favner nasjonalt og som likestiller også større bedrifter. Det anbefales derfor å vurdere tilsvarende insentiver som i miljøteknologisatsningen i andre deler av virkemiddelapparatet for styrke også satsningen til større bedrifter.

Den nye Miljøteknologiordningen fanger nasjonalt og har større budsjetter enn andre satsninger i Innovasjon Norge. Dette ser vi som svært positivt. Budsjettet er imidlertid lavt sammenlignet med satsninger i andre nasjoner vi sammenligner oss med og konkurrerer mot (EU, USA eller Kina). Skal Norge få til konkurransedyktig dynamikk i utvikling av produkter og næringsliv, så må støtteordningene tilpasses både i kapasitet, fleksibilitet og tempo.

Samlet fører ovenfor gitte erfaring med Innovasjon Norge til at bedrifter unnlater å søke rådgivning og økonomisk støtte. Norges Rederiforbund mener det er grunnlag for ytterligere forbedring og effektivisering av saksbehandling og brukerstøtten for Innovasjon Norges produkter og tjenester, slik at de i større grad er tilpasset næringens behov i forhold til fleksibilitet, risikoavlastning og kapasitet.

Maritim næring la i 2010 frem forslag til nasjonal forsknings- og innovasjonsstrategi for næringen (Maritim21) der 7 satsningsområder ble presentert. Av disse er spesifikt trukket frem som viktige områder å satse på nå; LNG – distribusjon og bruk og Effektiv og miljøvennlig energiutnyttelse. Det anbefales at Innovasjon Norge tilrettelegger sitt virkemiddelapparat slik at de samme områdene gjenspeiles i Innovasjon Norges satsninger.

Kommentarer vedrørende Innovasjon Norges delmål – Internasjonalisering og profilering

Innovasjon Norges delmål for henholdsvis internasjonalisering og profilering er at *Innovasjon Norge skal bidra til økt internasjonalisering i næringslivet i hele landet og at Innovasjon Norge skal bidra til å gjøre norsk næringsliv og teknologi kjent i utlandet og videreutvikle næringslivsrelasjonene mot aktuelle markeder.*

Det oppleves at Innovasjon Norge sin internasjonaliserings- og profileringsaktivitet er effektiv og en støtte for næringsaktører. Selv om en rekke større norske bedrifter har kapasitet og eget nettverk til å opprette kundekontakt har Innovasjon Norge en viktig posisjon for mindre bedrifter med begrenset nettverk og ressurser. Innovasjon Norge har også en viktig rolle i forbindelse med gjennomføring av messer og delegasjonsbesøk i utlandet.

Norges Rederiforbund mener at en koordinering av aktivitet i utlandet mot andre norske aktører med tilsvarende arbeidsfelt er hensiktsmessig bruk av de totale norske ressurser som settes inn på økt internasjonalisering og profilering av norsk næringsliv. Det oppfattes at Innovasjon Norge sin profileringsaktivitet for næringslivet er en effektiv ivaretagelse av aktiviteter det ellers ville bli utført lite eller mindre av uten Innovasjon Norge.

Norges Rederiforbund er av den oppfatning at posisjonen Innovasjon Norge har for internasjonalisering og profilering av norsk næringsliv er viktig og bør videreføres. Koordinering og samarbeid med andre aktører med tilsvarende eller tilgrensende aktiviteter sees som svært naturlig og særdeles hensiktsmessig, og kan styrkes ytterligere. Et slikt samarbeid er særdeles relevant og forventet i tilfeller der sektorvise aktører er representert. Et nært samarbeid mellom aktører vil gi optimal støtte for næringslivet.

Kommentarer vedrørende Innovasjon Norge som premissgiver for politikktutforming

I evalueringsrapporten kapittel 9.2.2. omtales Innovasjon Norges potensielle rolle som premissgiver for politikktutforming. Det angis at det "*....overordnede myndigheter har forventninger om at Innovasjon Norge spiller rollen som premissgiver og rådgiver for politikktutforming*" og videre "*....det er ønskelig at Innovasjon Norge tar en mer aktiv del i å utvikle grunnlaget for politikk og virkemiddelbruk.*" Det angis videre et ønske om at Innovasjon Norge kommer med flere innspill selv basert på sin kunnskap om næringsens behov, og ikke bare reagerer på oppfordringer fra næringslivet og oppdragsgiverne. De politiske målene kan utformes på en måte som berører den faglige diskusjonen, og faglige anbefalinger kan berøre prioriteringer som oppfattes som politiske. Gjennom intervjuer og tilbakemeldinger vi har fått i evalueringen, framtrer det likevel et potensiale for å utnytte den samlede kompetansen som Innovasjon Norge rår over på en mer aktiv måte i å utvikle en framtidsrettet næringspolitikk.

Norges Rederiforbund er av den oppfatning at Innovasjon Norge bør være en politisk nøytral aktør hva gjelder utforming av norsk næringspolitikk og satsning på forskning, utvikling og innovasjon. Basert på den egenevaluering som ventes utført av Innovasjon Norge er det naturlig at det gis tilbakemelding til myndighetene på effekt av de virkemidler som er implementert. Innovasjon Norge har i den sammenheng en rolle som faglig premissleverandør ved å gi innspill til kvalitet og verdi av de virkemidler som innføres eller allerede er innført.

En politisk nøytral posisjon er avgjørende for å ivareta den integritet Innovasjon Norge nødvendigvis må ha for å møte hovedmålet om å fremme innovasjon, internasjonalisering og profilering. Norges Rederiforbund ønsker Innovasjon Norge som en *faglig premissgiver* for næringspolitikken.

Norges Rederiforbund ønsker en satsing gjennom Innovasjon Norge på de næringer der Norge har særlige fortrinn, som bl.a. innen de maritime næringer. Det er i den anledning av stor betydning at Innovasjon Norge holder seg oppdatert på hva som

angis som næringsbehov innenfor forskning, utvikling og innovasjon. Dette bør gjøres gjennom etablerte fora. Norges Rederiforbund opplever at Innovasjon Norge er representert i en rekke fora og arrangementer der maritim forskning, utvikling og innovasjon diskuteres, en deltagelse som verdsettes av næringen. Her kan bla. nevnes Maritim Utvikling (MARUT), prosjektet Maritim21 der maritim næring utarbeidet forslag til forsknings- og innovasjonsstrategi for næringen, samt diskusjoner i tilknytning til Norges forskningsråd sitt program for maritim virksomhet og offshoreoperasjoner (MAROFF).

Med hilsen
Norges Rederiforbund

Hanna Lee Behrens